

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, vtorek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrlet 2 gold. 60 kr. Za tuje dežele za celo leto 12 gold., za pol leta 6 gold., za četrlet 3 gold. 25 kr. a. v. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petite vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska. 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hiš. št. 220.

Opravištvo, na katero najse blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hiš. št. 229

Ker se koncem tega meseca pričenja novo četrtletje oziroma poluleetje, uljudno vabimo vse p. n. gg. naročnike, katerim naročnina poteka, da jo precej ponove.

„Slovenska Matica“ in „Narodna tiskarna“.

Iz Ljubljane. [Izv. dop.]

Občni zbor „slovenske Matice“ 15. febr. t. l. je sklenil po predlogu g. dr. J. Bleiweis-a: a.) „Občni zbor odboru nalaga, da poizveduje o uspehu Mohorjeve tiskarnice in b.) odbor naj na tanko pretrese pomisleke, v poročilu navedene, in o tej stvari poroča prihodnjemu občnemu zboru (Nov. l. II. 1872. stran 86.

Ta sklep je jasen; sam občni zbor si je pridržal pravico, odločevati, ali si hoče „Matica“ napraviti svojo lastno tiskarno, ali ne. Odbor pri tem nema druge pravice, nego poizvedovati in poročati. Mi bi tega sklepa ne bili omenili, ako bi se ne bil na naše začudenje raznesel glas, da so nekateri odborniki mnenja, ka jim nij treba vprašati občnega zbora, temuč da sme odbor samovoljno ustanoviti tiskarno brez privoljenja občnega zbora. Tako ošabno preziranje sklepov občnega zbora bi se nam sicer neverjetno zdelo, ko bi nekatere prigodbe v poslednjih dneh ne vzbujale v nas opravičeni sum, da nekateri odborniki res kaj takega nameravajo.

Poizvedeli smo, da je g. dr. J. Bleiweis 27. jun. povabil 14 tukajšnjih odbornikov „Matice“ v Matičino dvorano, naj se vsled Blaznikove smrti posvetujejo o napravi Matičine tiskarne. Med povabljenimi nijsta bila tukajšnja odbornika dr. Razlag in dr. Vošnjak. K čemu tako zakotno zasedanje, to nij jasno. Ako se v tem klubu vsi nazoči zavežejo, enako glasovati, potem nij treba odborovih sej, vse govorjenje in posvetovanje v odboru je prazno tratenje časa, kajti že naprej je odločeno, kako se bo glasovalo — živa podoba političnega kluba. Po takem potu pa bode tudi skoro ponehala Matica biti vseslovenski narodni zavod; mnogi najpoštenjši narodni elementi bodo odtegnili svoje moči društvu, katerega vodstvo nema odbor, ampak samo neki klub, ki dela po volji Bleiweis-Costa-Lesarjevi.

Pa ne spuščajmo se dalje v pretres nasledkov, katere utegne tako čudno postopanje „Matice“ na kvar roditi; obrnimo se do vprašanja, ali je koristno in potrebno, da si „Matica“ ustanovi svojo lastno tiskarno, da si jo ustanovi zdaj, ko je že osnovano delniško društvo „Narodna tiskarna“ in ko bode ta skoraj začela v Ljubljani svoje delovanje.

Že devet let „Matica“ svoje knjige izdava; v vsem tem času se jej nij mudilo z ustanovitvenjem tiskarne. Še le, ko je „Narodna tiskarna“ v življenje stopila, se je nekaterim odbornikom muditi začelo z Matičino tiskarno; vendar je še le po Blaznikovi smrti nastala nujna potreba. „Matica“ ima na leto 2000 do 2300 for. tiskovnih stroškov. Da za to malo tiskanje se nobena tiskarna ne more zdržati, to je očevidno. Tedaj bode Matičina tiskarna še morala imeti drugih zagotovljenih tiskarnih del. Obeta se jej, da bode „Novice“ in „Danica“ se pri njej tiskali. Kolikor nam je znano, sta oba ta lista bila lastnina Blaznika, sta tedaj zdaj lastnina njegovih dedičev in tega si menda vendar nikdo ne bode domišljeval,

da bi Blaznikovi dediči svoje liste dali tiskati v tuji tiskarni in ne v svoji.

Na velik uspeh tiskarne „društva sv. Mohorja“ naj se tedaj nikakor ne kaže. Matična tiskarna bi še ne imela peti del tega dela, kolikor ga ima redno Mohorjeva. Ta tiska na leto gotovo za 12 do 16 tisoč goldinarjev tiskovin, ker ima društvo 19.000 for. dohodov in se zaven tega še trije listi tiskajo v Mohorjevi tiskarni. Da si je društvo sv. Mohorja svojo tiskarno napravilo, k temu je bilo prisiljeno, ker noben tiskar v Celovcu nij mogel prevzeti poleg drugih koroških tudi Mohorjevih del in ker sploh na Koroškem nij bilo nobene slovenske tiskarne, tako da se je nekdanjemu „Slovencu“ pripetilo, da je moral nagloma prenehati, ker ga nemški tiskar nij hotel več tiskati. Ko bi v Celovcu bila narodna tiskarna, gotovo bi društvo sv. Mohorja ne ustanovilo tej nasproti svoje, le — zavoljo konkurencije. Pa seveda Ljubljana nij Celovec. Tukaj imamo na razpolaganje narodnega kapitala, da ne vemo, kamo ž njim. Tukaj lahko ustanavljamo narodne zavode, kateri eden drugega podkopljejo, eden drugemu škodujejo in tako potratimo s težkim trudom od poštenih narodnjakov nabrane novce samo zato, da . . . ! A res zastoj iščem razloge takega čudnega postopanja. Namesto da bi se veselili, ako se napravi večja narodna tiskarna, katera bode ravno zato, ker bode velika, lahko po ceni tiskala, hitro skušamo ustanoviti enak manjši zavodek in veseli si roke menčajo, da vsaj skušamo škodo delati onim, ki so prvi začeli težavno trudno delovanje.

Ako bi „Matica“ pred leti ustanovila svojo tiskarno, gotovo bi noben narodnjak ne bil na to mislil, tej narodni tiskarni nasproti še eno ustanoviti. Pa zastoj smo čakali in prisiljeni so bili posamezni rodoljubi to stvar v svoje roke vzeti, katero izvršiti bi o svojem času bila naloga „Matice“. Zdaj pa bi ustanovljenje tiskarne od strani Matice le bila izguba na narodnem premoženju, prava potrata našega itak skromnega narodnega kapitala; „Matica“ sama pa bi ne imela nobenega dobička, ker bi njena tiskarna morala imeti svojo administracijo, pa težko kedaj toliko dela, da bi se splačala. „Narodna tiskarna“ pa bode nasproti gotovo rada pripravljena, Matičine tiskovine po najnižji ceni tiskati, da bi jej še v lastni tiskarni ne prišlo tako po ceni.

Čemu tedaj ta razpor? Čemu to razdvojevanje narodnih moči? — Ali bi ne bilo koristnejše za „Matico“ in sploh za narodno stvar, ko bi „Matica“, na mesto da riskira sama svoj kapital, se udeležila z neko svoto pri „narodni tiskarni“, postavim s 5000 for. Po tem bi imela svoj upljiv v „narodni tiskarni“ in ker bi samo z desetim delom vsega kapitala engazirana bila, bi nič ne riskirala. In ta pot se nam zdi edino naravni, edino dostojen narodnemu društvu, katero v sebi zapopada skoro vso duhovno in posvetno slovensko inteligencijo.

Dozdaj še nij storjen noben sklep. Upajmo, da vsi odborniki izrečejo svoje mnenje pri seji, ki bo neki začetkom julija zaradi razprave te stvari, upajmo, da bo večina odbornikov pri tem važnem vprašanji, kakor vselej, samo gledala na občni narodni korist, da bo izkušala zediniti in tako okrepčati narodne moči, ne pa po nesrečnem raz-

dvojenji ustvarjati razpor, ki bode samo na korist našim skupnim sovražnikom.

Če kedaj, treba je klicati v tem trenutku odbornikom „Matice“: Videant consules . . .

Dostavek uredništva. Od druge strani se nam o tej klubovi seji nekaterih Matičinih odbornikov poroča iz Ljubljane: „Na povabilu sta prva bila podpisana gg. dr. Bleiweis in Lesar. Nekateri izmed povabljenih odbornikov, ki nijso na tanko pogledali jim poslanega pisma, mislili so, da so poklicani k redni seji Matičinega odbora in se čudili, ko nijso našli pri seji nekaterih odbornikov, ki so navadno pričujoči. Mnogozasluženi denarničar „Matice“, g. dr. Zupanec, akoravno povabljen, se nij hotel udeležiti pri taki enostranski seji. Predsedoval je g. dr. Bleiweis. Po končanem posvetovanji je hotel g. dr. Costa, da bi nazoči odborniki glasovali in se tako že zanaprej zavezali, da bi vistem smislu pri seji celega odbora glasovali. Temu pa večina zbranih nij pritrdila, ker se jim je vendar za „Matico“ prenevarno zdelo, brez zaslišanja nasprotnih glasov, kateri se pri tej seji nijso mogli oglasiti, ker so a privri izključeni bili, se zavezati za stvar, katero, če je res Matiči koristna, nij treba smatravati v tajnih sejah.“ —

Novi kranjski deželni predsednik.

Zadnja številka dunajskih uradnih novin „Wiener Zeitung“ prinaša dve naredbi ministra notranjih zadev, ki se nas Slovencev, ali v ožjem smislu kranjskih Slovencev tiče. Dozdaj politični predstojnik kranjske dežele g. Wurzbach je s prvo naredbo na „svojo prošnjo“ odstavljen, podano mu za njegove „dobre zasluge“ baronstvo, — na njegovo mesto pa pošlje druga ministrova naredba dozdanjega deželnega glavarja, vsem Slovincem po imenu, in dolenje-kranjskim po dejanjih znanega Aleksandra Auersperga.

S tem je torej rešeno vprašanje, katero je dolgo časa viselo nad nami. Rešilo se je tako, kakor je kazala naša prva kombinacija, kakor je to nemško ministerstvo tako vprašanje rešiti moglo. Pod ministrom Auerspergom, nij mogel drug kandidat zmagati kakor baš zopet Auersperg, to je že kolobar ustavovernega nepotizma.

Kaj pomeni imenovanje enega Aleksandra Auersperga za cesarskega namestnika v Kranjski, kako mora to imenovanje smatrati slovenski narod, to nam ne bi trebalo niti konstatovati, kajti govorili smo o tem že tačas, ko je bil ta plemeniti človek imenovan za deželnega glavarja. Tačas smo že rekli, da je to pozivljenje moža, kateri nema drugih zaslug, kakor da se je za nemškutarstvo (id est prustvo) rogoboril po Dolenjskem, da je kakor besen divjal z golo sabljo v roci po janjskih hribskih vaseh, da bi svojo germansko jézico ohladil, ker nij bil več kot en sam slovenski Rode ubit — da je imenovanje takega moža moralna za ušnica kranjski slovenski deželi in slovenskemu narodu!

Ali kaj drugega od te vlade nijsmo pričakovali. Pravičnosti iskati tam kjer je nikdar bilo nij, nam ne pride na um. Vzamemo torej stvar kakor je, in s to računimo. Račun nij težak.

Auersperg je prvič aristokrat, „plemenitaš“ prave sorte. On na kmeta in na narod sploh

gleda prezirno preko rame, in ako tega ne pokaže povsod, nij kriv on, nego naš čas, ki je narode rešil visokorojenih plemenitih in plavokrvnih pijavk po gradovih in visokih stolih. On je, da si se liberalen imenuje, in je, kadar bi trebalo kakega „farja“ ali „farskega hlapca“ preganjati prav po nemškem receptu „liberalen“ — vendar v celej duši fevdalen.

Kakor vsi Auerspergi, pridošlice iz Švabskega, nij tudi on pozabil germanske svoje krvi, niti onega „poklica“ katerega si taki nemški nasiljenci med nami Slovani prisvajajo, namreč „kultivirati“ nas tako, da bi nas žulili tako dolgo, dokler Nemci ne postanemo. V tem je Auersperg prav nemško-nacijalen.

Kar se osebnosti njegove tiče, je on gibčen in fanatičen. Mogoče, da bi rad, če bi se dalo, jutri vsem Slovencem slovensko kožo črez ušesa potegnil. Kakor vse nove metije svojo ostrino precej poskušajo, tako se bode tudi ta mož na svojem novem mestu poskušal.

Vendar — najbrže, si sam ne obeta mnogo od svojega zvanja. Prekasno je za ljudi te vrste, in za delo teh ljudi. Zaletaval se bode pač v narodno stranko, morda bolj odločno kot vsi njegovi predniki, ali končno si bode vendar rogove polomil. Za to pa vendar treba da smo Slovenci trdni, oprezni in delavni!

Dopisi.

Iz Trsta. 30. junija. [Izv. dop.] (Slovesno otvorjenje podnaroške čitalnice v Razdrtem.) Včeraj se je nekoliko udov rojanske čitalnice z zastavo na čelu udeležilo otvorjenja čitalnice v Razdrtem. O 1/2 12. uri so se pripeljali tržaški gostje v omnibusu, ki je bil z grbi in zastavami ovenčan in z bršlinom opleten. Godba nekdanjega okoličanskega bataljona (14 mož) se je spredaj peljala. Sprejeti so bili gostje iz Trsta s strelom in na koncu trga od odbora nove čitalnice. Opoldne je bil vkupen obed. Okolo štirih pa so začeli prihajati tudi gostje iz drugih krajev, iz Gorice, Postojne, Vipave, iz St. vida. Prišel je tudi vipavski „Sokol“, kateremu se je deputacija ljubljanskega „Sokola“ pridružila.

Pri slavnosti otvorjenja čitalnice je govoril najprej njen predsednik, potem gospod Žvanut iz Trsta in Gospod Gaberšek iz Ljubljane. Gospodičina Šmuc-ova je deklamovala prav vrlo samogovor iz „Device Orleanske“, sinek gospoda Dolinarja iz Trsta „Kranjski fantje“. Po tem je govoril nek Čeh in za njim gospod Dolenc iz Gorice. Po končanih govorih in deklamacijah je bil ples, prenehljaje so peveci napolnovali. Novi čitalnici želimo dober uspeh, želimo, da bi zanimanje za njo vedno ostalo tako živo ko sedaj. Veselice se je udeležilo kakih 2000 ljudi.

Iz Zagreba 30. junija. [Izv. dop.] (Govor dr. Makanea u saborskoj sjednici od 27. junija 1872.) „Po ustanovi §. 5. saborsko-ga poslovnika, koji nalazi svoju zakonsku sankciju člankom II. od god. 1870. imadu se podieliti prisutni članovi saborski u 5 verifikacionalnih odsjeka, da na temelju vjerodajnica i banskih pozivnica i obzirom na podnešene tužbe po zakonu sve izbore i pozive prosude. Nepreporan je po zakonu samo onaj izbor, koji je zakonito obavljen i proti kojemu neima nikakove tužbe. Samo takove izbore ima pravo verifikacionalni odbor odobriti, preporne pako izbore t. j. proti kojim su tužbe podnešene, nemože verifikacionalni odbor nipošto sam odobriti, već to pravo pripada jedino saboru. Kao član trećega verifikacionalnoga odsjeka dužnost mi je konstatovati, da se u tom odsjeku nisu ni čitale tužbe, tužbe osnovane i u nebo vapijuće. S toga sliedi, da je postupak verifikacionalnih odbora posve protuzakonit i ništetan, nadalje sliedi, da se na temelju tako protuzakonitoga i ništetnoga elaborata verifikacionalnih odsjeka sabor konstituirati nemože. (Strašna vika na desno — glasovi: nije istina.)

„U pogledu verifikacije nadleži saboru vlast

sudačka koju je sabor dužan savjestno i samo po zakonu izvršivati, nipošto pako nema sudac s tuženikom kompromis na štetu tužiteljevu unići. Na moje primjetbe u tom obziru dobio sam odgovor, da je nekakvim kompromisom već unapred ustanovljeno, da će se samo jedan izbor ex primo decreto uništiti (izbor Raića), a dva sumnjivimi proglasiti, ostali pako izbori da će se akoprem ima mnogo temeljitih tužba, odobriti. (Prekidaju ga, velika vika i štropot noguh na desno).

„Mnienje, da se uslied izvan saborskoga kompromisa stranaka pozitivni zakon mimoći može, po sebi je neosnovano, jer „jus publicum pactu privatorum mutari nequit.“ Kad se na temelju kompromisa u saboru, u zakonodavnom tielu našega naroda zakon krši, to mi mora biti dopušteno, da proti tomu svoj glas podignem, svoje mnienje o tom razvijem, te svoj protest proti tomu obrazložim. (Opet vika i odobrenje. Levin Rauch pakostno se smije.)

„Ja sam uprav radi toga kompromisa morao iz kluba narodne stranke izstupiti, te mene nevezuje taj kompromis baš nikako. Ja scienim, da samo sabor tužbe glede prepornih izbora razpravljati može, ako se to ne učini, onda ćemo gospodo oboriti načela, koja su za nas tu jedino obveziva. Kad sam bio izabran zastupnikom, zavjerio sam se svojim biračem svečanom prisegom, da ću svagda u saboru muževnom odvažnošću braniti istinu i pravdu, dozvolite dakle gospodo, da kao zastupnik u saboru svoje pravo vršiti mogu.

„Ja prosvjedujem proti tomu kompromisu, jer je po sebi nezakonit, jer je nepravedan za dobitične izbornike, kojim su kod izbora nečuvena nasilja učinjena; jer je poguban po svojoj konsekvenciji, jer je nedostojan zakonodavnoga tiela (— burna vika s desnice, štropot noguh —) te jer našem narodu oduzima mogućnost, da pred krunom i cilim izbraženim svetom dokaže korupciju, kojom su nevredni organi nevredne vlade narodu život trovali i podrovali. (Povladjivanje na galeriji, velika buka na desno, glasovi: prestanite! dosta je!) Makanee: Pošaljite proti meni žandare, kao što ste ih slali proti izbornikom; ja Vam još kažem: To je nezakonito, vlada je upotrebila kod izbora najružnije koruptivno sredstvo. (Govornik moli slušateljstvo, neka mu pleskanjem neotegoti i onako tegotan položaj). — Veli se, na opravdanje kompromista, da je dosti učinjeno pravnoj svijesti naroda, ako se tri izbora unište. To je vrlo čudnovato načelo! Pitam ja, je li zadovoljeno pravnoj svijesti izbornika kotara samoborskoga, ako se uništi izbor Ivanički, je li zadovoljeno, pravnoj svijesti izbornika grada Požege, ako se uništi izbor g. Hatza itd? zaista nije.

„Je li je zadovoljeno pravnoj svijesti izbornikâ, koji su bili u ostalih kotarima mrevari, zatvarani, izpušteni iz listina, ako se sankcioniraju nevaljani izbori, koji su izvedeni proti po njeg. veličanstvu potvrđenom zakonu? nije! Jer bi inače zadovoljeno bilo pravnoj svijesti, ako bi se od deseterice oštećenika samo jednomu ili drugomu stvar njegova povratila, dočim bi stvari ostalih u ruku oštećenika ostale?

Izbiri nezakoniti ostaju nezakoniti makar se vi u sabornici grlili, koliko vam drago, a što zakon propisuje neka je sveto i vladi i narodu, a najpače zastupnikom naroda u ovom svetom narodnom hramu.

Veli se nadalje, da kruna neće dopustiti razpravu o izborih, kojom bi se kompromitirala vlada. Nije moguće, da se je itko od vlade usudio Nj. Veličanstvu priobćiti, da je vlada bila koruptivna i da je radila proti zakonu, nije moguće pomisliti, da kruna želi potlačenomu narodu oduzeti mogućnost, da svoj glas podigne proti tlačiteljem, koji izvan zakona stoje.

Tko to tvrdi, taj je počinio uvrjedu veličanstva, jer takova šta pojam krune, pojam veličanstva i pojam kralja izključuje. (Na desnici strašna vika, štropot noguh — dovršite — predlog. — Govornik: molim slobodu govora!) — Ja ću predlog učiniti, al ga moram prije obrazložiti.

Veli se nadalje, da nam je nužno miriti se. Istina, i ja to priznajem. Oprostimo jedan drugomu sve, sakupimo se u jedno kolo, branimo prava našega naroda složno proti svakomu, al jao narodu, kad je prvi korak njegova zastupstva — nezakonitost.

„Gospodo! Kad su se izabirali privremeni bilježnici, naglasio je g. dr. Brlić, da je dosti bilo do sada nezakonitosti, te da treba jednom zakonito postupati. A o čemu se je onda radilo, o pukoj formalnosti: a o čem se sada radi? — da priznate zastupnike, koji su zastupničku stolicu grabežom prisvojili.

„Mirimo se, ali neka nam nebude prvi poljubac izmirenja izmedju stranaka, čuška za ponos i za pravo naroda i njegova zastupstva!

„Nisam imao do sada sgode — (gleda na desnicu) — s vami razgovarati. Vi kažete, gospodo, da je ovaj kompromis uvjet saborovanja ovoga zakonodavnoga tiela, ali nijedan vas nije pravo promislilo, da se pomirenje nemože osnovati na temelju nezakonitosti i narodne sramote — (s desna prekidanje i štropot nogama; s lijeva glasovi: čujmo!). — Mi vam možemo sve uvrjede zaboraviti, ali nezahtijevajte od narodnoga zastupstva, da počini ovaku grdnu nezakonitost, pa ako je moguće ukinimo taj kompromis, koji ništa drugo nije, nego kompromitovanje ovoga tiela i našega naroda. I ja sam za pomirenje i vi ćete vidjeti, da ću ja, koji proti kompromisu glas podižem, prvi biti, koji ću u svrhu pomirenja svaku osobnu žrtvu podneti. A vi, gospodo, (naprama ljevici) koji se iz domoljubnoga motiva sma trate vezanimi vašom rieči protivnoj stranki zadanoj, zaboravljate, da je conditio protivnika turpis, te ste prije svega dužni održati rieč, kojom ste se vašim izbornikom zavjerili. — Nedopustimo ugarskoj vladi, da ona misli, da smo mi, zastupnici junačkoga naroda, duševni eunuhi.

Ja predlažem, da se verifikacionalnim odborom naloži, neka posao i to po zakonu provedu, zatim predlažem, da se sjednica pretvori u tajnu, nebi li se pomirenje stranaka polučilo načinom manje pogubnijim i čestitijim.“

Iz Zagreba 30. jun. [Izv. dop.] Naš sabor se je konstituiral, in sicer tako rekoč pod bliskom in grmenjem. Bliskalo in grmelo je od strani jugoslovanske stranke, ki je iz ust dor. Makanea protestovala proti načinu verifikacije in konstituiranja, ki se ne oslanja na pravo in na postavu, ampak na nek kompromis med narodno in magjaronsko stranko. Protestujoči Makanee je izrazil glas javnega mnjenja, ki ne odobrava, ampak odločno obsojuje popustljivost narodne stranke nasproti nesramnim in narod žaljivim magjaronskim zahtevom. Ta popustljivost je pa zares tolika bila, da je daleč črez meje skrajne skrajnosti šla. Narodna stranka zagrešila je s svojo popustljivostjo, ki se ne da odpraviti, naglavni greh, ker je dvojila v moralno moč naroda, bojé se razpusta saborskoga in izida novih volitev! — „Mavšlarija“ — in kompromis med narodno in magjaronsko stranko nij nič drugega nego mavšlarija — prisilila je dra. Makanea, da je iz kluba narodne stranke izstopil, ter proti njej in proti magjaronom na isti način in iz istega razloga protestoval. Slava mu, on je rešil našo čast! Faktum, da se je naš sabor na nevredni, nepriстойni in volilee cele dežele žaleči način konstituiral, ta faktum je zagrešila narodna stranka s svojo popustljivostjo.

Dor. Makanee je še mlad mož. V ocenbo njegovega značaja podam čitateljem „Slov. Naroda“ sledečo epizodo iz njegovega življenja: Kakor je Alkibiades zavoljo paglavščine, ker je eno noč vse Hermese iz svojih stališč prekopitnil, moral iz Atene v Sicilijo pobegniti, ravno tako je Makanee še kot gimnazijalec leta 1861. zavoljo tega v Belgrad pobegni moral. Vrnivši se iz Belgrada brani že več let hrvatske in v daljnem smotru jugoslovanske težnje. Denes je on „enfant terrible“ našega sabora, „lion“ naše mladeži, in če prisodobimo ogerske politične stranke z našimi, reprezentuje on v našem saboru tako imenovano stranko

leta 1848. Koliko zastopnikov bo on v našem saboru na svoji strani imel, to se bo pri poedin- nih glasovanjih pokazalo. Toliko se pa more že denes reči, da je naša narodna „prihodnost“ na nje- govej strani, ter da je naš narod zlasti njegova mladina, pripravljena, njegove ideje sprejeti in gojiti.

Izverificiral se prav za prav nij noben za- stopnik. Raič, voljenec Ivanič-trdnjave, odpovedal se je prostovoljno svojemu mandatu. Proti zastop- nikoma trga Samobora Šuljoku, in Jaskanskega okraja Vilmošu Hacu je samo preiskava nje odredjeno. Drugi so bili vsi brez prigovora veri- ficirani!!! — Za saborskega predsednika je bil izbran skoro enoglasno od obeh strank bivši dvor- ski kancelar Ivan Mažuranič, za podpredsednika pa magjarona Živkovič in Petrica Horvat, za bi- ležnike: Joanovič, Kiš, Rogulič in Turelli. Mažu- ranič je v svojem nastopnem govoru naglasil slogu in pomirjenje med saborskima strankama, ter po- udaril, da on pripoznava sedanje politično ure- denje monarhije kot „pravoveljalno“, ter da si bo prizadeval, stojé na tem stališču, narodne težnje dosežati — doseči se iz tega stališča že ne bode dale.

Sloga in pomirjenje med narodno in magja- ronsko stranko ne bo dolgotrajno. Tiste zadeve, zavoljo katerih ste se složili, so rešene, v vseh drugih rešiti se še imajočih zadevah ste si pa navskriž. Sloga med njima se bi dala samo po- tem nepretrgane vrste kompromisov ohraniti. Če bo pa narodna stranka vse prihodnje kompromise tako drago plačala, kakor dosedanje, ne bo naš narod od saborovanja nebene koristi imel, da še škodo! — Leta 1865. bile so na našem saboru tri stranke: narodna pod vodstvom Štrosmajera, samostalna (prav za prav tačas vladna) pod vodstvom Mažuraniča in Krestiča, in magjaron- ska pod vodstvom Josipoviča in Bogoviča. Tačas ste se narodna in magjaronska v ta namen fu- zionirali, da samostalee potlačite. Iz te fuzije na- stala je vsa poznejša konfuzija. Štrosmajer je leta 1865. s to fuzijo pokazal, da nij politikar, in to svojo nepolitiko je letos kakor se vidi s kompro- misom v drugej pohujšanej nakladi izdal. Na- sledki ne bode izostali. Narodna stranka škodila si je neizmerno. Proti kompromisu so delali od magjaronske stranke zlasti Rauch in Kreivoj, od narodne pa dr. Makanec. Sicer se pa ta arran- gement niti ne more kompromis imenovati, kajti narodna stranka je za polovico več oddala nego sprejela.

Magjaroni sede v sabornici na desnej, na- rodnjaki pa na levi strani. Centrum še nij prave barve pokazal. Brž ko ne se bodo iz njega Ma- žuraničevi „samostaleci“ iz leta 1865. izlegli. Mo- rebiti pride ž njimi tudi tadanji „črni kabinet“, katerega predsednik je bil Krestič.

Na kako slabih nogah sloga med narodno in magjarosko stranko že denes stoji, se bo v kratkem, in sicer pri adresnej debati pokazalo. Že v tem nijste stranki porazumljeni: ali naj se adresa, kot odgovor na kr. reškript, kakor narod- jaki hočejo kot prvi predmet v pretres vzame, ali pa, kakor bi magjaroni radi, stoprv po obavljenji domačih zadev. Gotovo bi magjaroni radi, da do adrese ne bi niti došlo. — Vsak nov predmet, bo nov trnk med strankama. Pipeža in hrveža ne bode ne konca ne kraja. Reka, voj- niška krajina, Dalmacija, gozdi vojniške krajine, Lonjskopolje in še mnogo drugih zadev, ki se do sedaj še omeniti nijso smele, bo še vse treba pre- magati! — Vse nekamo na to kaže, da naš se- danji sabor ne bo blagoslovno deloval. Proklet- stvo se je že izcimilo. Za vsem tem vreba, kakor v zasedi, okrajno magjaronstvo, ter dela, sili in tišči na razpust sabora, Magjaroni so polovico svoje nakane: narodno stranko razdvojiti že dosegli. Če res pride do saborskega raz- pusta, kako bo narodna stranka pred volilce sto- pila!! Ona denes niti nij mrzla, niti topla, ampak mlačna. — (Mi smo tu svojemu izkušenemu g. do- pisniku besedo dali. V prihodnjič hočemo v član-

ku govoriti o zdanjih hrvatskih stvaréh, kakor smo mi podučeni o njih. Uredn.)

Politični razgled.

Dunajska svetovna razstava, s katero so si ustavoverci velik tabor mislili napraviti, bode slabo izpadla. ker so krogi, kateri so jo priprav- ljali, povsod ekskluzivni Nemci, se je prilično malo nenemških razstavnikov oglasilo.

Na Ogerskem je dozgaj voljenih 190 vladnih in 102 opozicijskih poslancev. Voliti jih ima še 117 okrajev.

Med Francosko in med Nemčijo so raz- prave dokončane in je degovor tako napravljen, da kadar plačajo Francozi še eno milijardo, za- puste nemški vojaki francosko zemljo, katero še v oblasti drže; samo 25.000 mož ostane v trdnja- vah. Francosko se zaveže med tem nič trdnjav delati. — Kadar bodo Nemci iz obsedenih krajev vojsko odtegnili, klicalo se bode po novih volitvah narodne skupščine. Kakor stvari zdaj stoje, zma- gali bodo republikanci, ker monarhična desnica, katera preži posaditi si na prestol kakega gospoda kralja. Predsednik republike, Thiers, se je izka- zal dovolj poštenjaka in francoskega narodnjaka, da teh teženj ni podpisal. Za to pa tudi vsi za- govorniki „legitimnosti“ in protivniki narodne sa- modoločbe vpijejo na Thiersa.

Tako imenovano alabamsko vprašanje, ki je žugalo med Angleško in Ameriko ozbilen razdor napraviti, se rešuje povoljno. V Genfu za to sestavljeno mirovno sodišče je amerikske terjatve, naj Angleška povrne vse neposredne škode, katere je naredila v Angleškem delana barka „Alabama“ Amerikancem v zadnji domači vojski zedinjenih držav — kot neopravičene. Amerikan- ska vlada se tej razsodbi udala, kakor je poročal angleški minister v londonskem parlamentu. Ne- kateri idealisti vidijo v načinu, kako se tu po mirnem potu rešavajo velike mednarodne stvari, že početka konca vseh vojska.

Razne stvari.

*) (Mariborsko telovadno društvo) bode 7. t. m. slavilo svojo deseto obletnico. K tej slavnosti je povabilo tudi druga telovadna društva s pismi, v katerih stoje med drugim besede: „De- set let je, odkar je bilo mariborsko telovadno dru- štvo ustanovljeno. . . . V tem času je društvo vedno telovadstvo, nemško mišljenje in nem- ško bitje na skrajnej meji Nemštva visoko držalo“. Povabila so podpisana od profesorja na c. kr. gimnaziji v Mariboru J. Schallerja. C. kr. profesor Schaller torej tu očito dela nemško pro- pagando, za to smo radovedni, ali bode minister Stremayr tudi Schallerja hotel predstaviti v kak kraj, kjer ne bode polja za njegovo agitacijo, kakor je hotel premestiti profesorja Šumana in Pajka, dasiravno ta dva gospoda nijsta nikjer na enak način za Slovenstvo delala, ko prof. Schaller za Nemštvo. Ako bi si bil gospod pl. Stremayr dosleden, moral bi precej poslati prof. Schallerju dekret, da se ima nemudoma preseliti na kako gimnazijo v Galiciji kje ali v Bukovini. Ako pa bode ministerstvo Schallerja v miru pustilo v Ma- riboru, naj dela za „nemško mišljenje in nemško bitje na skrajnej meji Nemštva“ (sedaj je „skrajna meja Nemštva“ že do Maribora se odmaknila; poprej je bila še v Celji in celo v Gorici) — tedaj bodemo Slovenci vnovič imeli dokaz, da samo Nemec sme zvest ostati svojemu narodu, Slovan in Slovenec pa mora postati nepošten, mora po- statiti izdajalec svojega naroda, ako hoče, da ga vlada pusti v miru delovati v službi, katero si je baram z isto pravico pridobil, ko njegov nemški vrstnik.

*) (Štajerski deželni šolski svet) je ministerstvu nasvetoval, naj vsa učiteljska priprav- nišča v štiri letnike razdeli, naj bodete na njih didaktika in metodika samostalna predmeta, naj se kakor absolviranim gimnazijalcem tako tudi

absolviranim učencem meščanskih šol sprejem brez predskušnje dovoli in naj se terjajo od učiteljskih zborov posameznih pripravnišč izjave, ali naj se semestralna ali letna izpričevala dajejo.

*) (Zbor gasilnih društev.) Zadnja dva praznika so se zbrala gasilna društva (Feuerwehr) iz Štajerskega, Koroškega, Kranjskega, Hrvat- skega in še drugih dežel v Gradcu k „drugemu dnevu gasilnih društev“. 30. t. m. smo v Mariboru videli nekoliko ljubljanskih „gasilcev“, ki so vr- nivši se iz Gradca Maribor s svojim pohodom počestili.

*) (Stavljenje koz) mislijo mnogi da va- ruje pred boleznijo, katero kože imenujemo. V zadnjem času je mnogo zdravnikov trdilo, da stav- ljenje koz nič ne pomaga, na drugi strani pa so zopet hvalili ono navado. „Društvo za naravi pri- merno življenje in zdravljenje“ v Gradcu išče blagor v sredi med imenovanima mislima zdrav- nikov in je v zadnjem zboru sklenilo peticijo, naj se odpravi siljenje k stavljenju koz, naj pa bode vsakemu na prosto voljo dano, ali si hoče kože staviti dati ali pa ne.

*) (Francosje o Slovanih.) Ob svojem času smo poročali, da je med francoskimi novi- nami edini „Mémorial diplomatique“, Andrašju za denar služeč list, pisal proti Slovanom. Zdaj temu listu odgovarja „La république française“ in pravi: „Naj „M. d.“ objavlja najsramotilnejše karikature o Slovanih, Francoska je že začela razumevati slovanski svet; ona bode verovala samo lastnim izkustvom in ta morejo roditi samo simpatije med obema narodoma.

*) (Po čem je zemlja v Pragi?) Ne- davno je bila v Pragi prodana ena hiša za 133.300 gld. Prostor, na katerem hiša stoji, meri 133 kvadratnih sežnjev, torej je kupec en kva- dratni seženj še dražje plačal ko po 1000 gld. Naši kmetje bi pač bili veseli, ako bi vsak kva- dratni seženj svojih zemljišč po 1000 gld. mogli prodati. — Na Dunaji so prostori, kjer se hiše stavijo, še dražji ko v Pragi in se plačuje za en kvadratni seženj po več tisoč goldinarjev.

*) („Gospod in gospodičina“) V zadnji seji štajerskega deželnega šolskega sveta je nastal prepir med posameznimi šolskimi svetovalci o vpra- šanji, ali se naj nagovarjajo učiteljski pripravniki pri uku z naslovom „gospod“ in pripravnice z naslovom „gospodičina“ v šoli odpravila, določila pa je, da ima oni dvorljivi zaznamek v izpriče- valih ostati.

*) (Trojčki.) V Stepu na Moravskem je 22. m. m. porodila žena ubogega kmeta, po imenu Hanaka, troje otrok, dva dečka in eno deklico. Vsi trije otroci so živi in primerno krepki. Mati je 43 let stara in je poprej že čvetero otrok po- rodila.

Dolniško društvo „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.

Nadaljevaje izkaz o vplačilih na del- nice „Narodne tiskarne“ (glej „Sl. Narod“ št. 42 in 43, potem 64), naznanjam, da do konca tega meseca so vplačali na svoje delnice:

A. Vse.

Gospod Hrašovec Franjo v Gmündu.
„ Oblak Valentin v Rudolfovem.
„ Pogačar Simon v Ljubljani.

B. Tri obroke.

Gospod Berdajs Matija v Mariboru.
„ Navratil Anton v Metliki.

C. Dva obroka.

Gospod Doksat Ignacij v Trstu.
„ Einspieler Andrej v Celovcu.
„ Firbas Franjo v Beču.
„ Knez Slavoljub pri sv. Lenartu.
„ Kulavie Matija v Št. Vidu.
„ Koestl Josip v Ljubljani.
„ dr. Kopač Josip v Zagrebu.
„ Kotnik Franjo na Vrhniki.
„ Nolli Josip v Ljubljani.
„ Novak Edmund v Šmarji.

Tiskar: F. Skaza in drugi.